

Дата: 15.11.22

Клас: 4 – Б

Предмет: Математика

Вчитель: Лисенко О. Б.

Тема: Ознайомлення з десятиковою системою числення та римською нумерацією.
Розв'язування рівнянь, задач на 4-е пропорційне та обернених задач.

Мета: ознайомити учнів з десятиковою системою числення та римською нумерацією; вдосконалювати вміння розв'язувати задачі на 4-е пропорційне та обернених задач; розвивати мислення, математичну пильність; виховувати інтерес до предмета; формувати математичну компетентність.

Хід уроку

Користуйтеся презентацією під час опрацювання даної теми уроку або відео уроком за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=3tkzDE2quHs>

В презентації за слайдом ви можете перевірити правильність виконання завдань.

1. Організаційний момент.

Приготуйте, будь ласка, все, що потрібно для уроку: підручник, зошит, ручку, олівці, лінійку, чернетку.

Старанно працюйте. Не забувайте робити хвилинки відпочинку та релаксації під час уроку.

Добрий день, дорогі друзі!
Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

2. Актуалізація опорних знань.

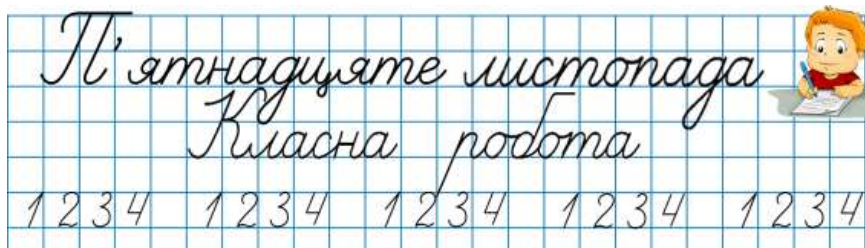
1) Усний рахунок .

72:8   100:10

Продовжіть усний рахунок за №492.

2) Каліграфічна хвилинка.

3. Повідомлення теми уроку.

- *Сьогодні на уроці ми познайомимося з десятковою системою числення та римською нумерацією. Будемо закріплювати вміння розв'язувати рівняння та задачі на 4-е пропорційне.*

4. Розвиток математичних знань та вмінь учнів.

Робота з підручником.

1) №493 Прочитай і спиши числа. Виконай завдання.

340 505   6006   502 620   345 500   4025

Підкресли третє число.

Який вищий розряд у цьому числі? Сотні тисяч

Одиниць яких розрядів у ньому немає?

десятків тисяч
та розряду одиниць

502 620

Скільки всього в числі одиниць
першого класу;
другого класу?

502 620

Скільки в числі сотень –

десятків –   тисяч –

Назви десятковий склад цього числа –

Обведи одиницю другого розряду другого класу.

2) №494 УСНО Прочитай про десяткову систему числення.

Перелічуючи будь-які предмети, називають числа: один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім і т. д. Це *натуральні числа*. Якщо записати їх так, що за кожним натуральним числом буде йти число, на одиницю більше від попереднього, то дістанемо *натуральний ряд чисел*. У ньому найменше число – одиниця, а найбільшого не існує.

Спочатку кожному натуральному числу давали окрему назву. Але поступово почали застосовувати спеціальні способи для називання і позначення чисел.

Хоч би яким великим було число, його можна записати за допомогою тільки десяти числових знаків – цифр: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,0. Записуючи й читаючи числа використовують групування по 10: десять одиниць – десяток; десять десятків – сотня; десять сотень – тисяча; десять тисяч – десяток тисяч і т. д.

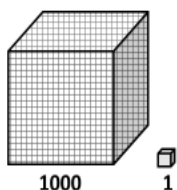
Такий спосіб лічби групами по 10 характерний для *десяткової системи числення*, або *десяткової нумерації*.

Десяткове групування чисел зумовило появу поняття про розряд, розрядні числа, розрядні одиниці.

Щоб прочитати багатоцифрове число, його запис розбивають на групи, по три цифри в кожній. Три перші цифри справа утворюють клас одиниць, три наступні – клас тисяч.

Так само утворюють класи для чисел, які більше за мільйон. Читаючи числа, називають число одиниць кожного класу, сам клас.

На письмі значення цифри залежить від її місця в записі числа. Якщо цифру переставити на одне місце вліво, її значення збільшиться в 10 разів, а якщо на одне місце вправо, її значення зменшиться в 10 разів.

Можна сказати що нумерація ґрунтується ще на принципі додавання, оскільки число є не що інше, як запис суми його розрядних доданків.
Наприклад: $34\,415 = 30\,000 + 4\,000 + 40 + 10 + 5$

3) № 495 УСНО У математиці використовують також римські цифри. Для запису чисел римськими цифрами застосовують правила:

1	5	10	50	100	500	1000
I	V	X	L	C	D	M

Для запису чисел римськими цифрами застосовують правила:

- 1) Якщо цифри в записі повторюються, числа додають
II – 2   III -3   XX-20   CCC-300

- 2) Якщо менша за значенням цифра стоїть за більшою, числа додають.
 $VII = 5 + 1 + 1 = 7$ $XII = 10 + 1 + 1 = 12$
 $LX = 50 + 10 = 60$

- 3) Якщо менша за значенням цифра стоїть перед більшою, то від більшого числа віднімають менше.
 $IV = 5 - 1 = 4$ $XL = 50 - 10 = 40$
 $XC = 100 - 10 = 90$

Прочитай числа:

VIII
XXXV
CM
CD

VVC
LD
CXX
LX
CCLVI

4) № 496 УСНО Прочитай число.

723 574

Скільки в цьому числі одиниць
у класі тисяч;
у класі одиниць?

5) № 497 Розв'яжи задачу.

Зібрали - 428 кг слив

Розклали - 20 ящ. по 16 кг - ? кг

12 ящ. по ? кг - ? кг, решта

Міркування:

- 1) Скільки кілограмів слив розклали в 20 великих ящиків?
- 2) Скільки слив залишилося розкласти в малі ящики?
- 3) Скільки кілограмів слив клали в малий ящик?

6) № 498 Розв'яжи задачу двома способами.

4 м. — 168 кг

1 м. - ? кг

8 м. — ? кг

I спосіб

Маса чотирьох мішків картоплі становить 168 кг. До їдальні завезли 8 таких мішків картоплі. Яку масу картоплі завезли до їдальні?

Міркування:

- 1) Скільки кілограмів картоплі в 1 мішку?
- 2) Скільки кілограмів картоплі завезли у 8 мішках?

4 м. — 168 кг

8 м. — ? кг

II спосіб

Маса чотирьох мішків картоплі становить 168 кг. До їдальні завезли 8 таких мішків картоплі. Яку масу картоплі завезли до їдальні?

Міркування:

- 1) У скільки разів 8 мішків більше за 4 мішки?
- 2) Скільки картоплі завезли до їдальні?

Фізкультхвилинка.

7) № 499 УСНО Розв'яжи рівняння з невідомим діленням.

$$x - 4 = 24$$

$$x \cdot 4 = 24$$

$$x : 4 = 24$$

$$x : 7 = 14$$

$$x - 340 = 260$$

$$850 - x \cdot 60 = 430$$

$$(730 - 190) : x = 6$$

5. Підсумок.

1) Вправа “Плюс-мінус-цікаво ”

Все те, що сподобалось на уроці, що здавалося цікавим та корисним.

Все те, що не сподобалось, здавалося важким, незрозумілим та нудним.

Факти, про які дізналися на уроці, чого б ще хотіли дізнатися.

2) Домашнє завдання.

Задача № 501, приклади № 502

Задача 501

1 ц 80 кг – 12 ящ.

3 ц - ? ящ.

Міркування:

1) У скільки разів більше огірків потрібно розкласти?

(у скільки разів 3 ц більше, ніж 1 ц 80 кг?)

2) Скільки потрібно ящиків?

***Роботи надсилайте на Human або на
ел. пошту lenusya.lysenko@gmail.com***